

Rutin för BVC vid hälsoundersökning i anslutning till att barn (0–6 år) placeras för vård utanför det egna hemmet

Barn och ungdomar placerade i samhällets vård har påtagliga brister i fysisk och psykisk hälsa samt munhälsa, både i barndomen och senare i livet. De har även stora brister i genomförda hälsokontroller och förebyggande insatser såsom vaccinationer.

Sedan 2017 finns en lag (2017:209) som ger barn som placeras och vårdas utanför det egna hemmet rätt till hälsoundersökning. Denna inkluderar bedömning av eventuella brister i det förebyggande hälsovårdsprogram som alla barn har rätt till, identifiering av eventuellt åsidosatta hälsoproblem samt en plan för kompletterande åtgärder som sammanställs i ett utlåtande till socialtjänsten.

Hälsoundersökning av barn och unga i samband med placering är aldrig akut utan kan ske i slutet av socialtjänstens utredning inför en eventuell placering eller efter det att placering beslutats och genomförts. Själva undersökningen görs efter inhämtande av tidigare journalhandlingar. Hälsoundersökningen syftar till att ge en helhetsbild av barnets hälsa och ger dessutom ett underlag för kompensatoriska insatser för bästa möjliga hälsa, i realtid och på sikt. Hälsoundersökningen skiljer sig därmed från en läkarundersökning enligt LVU 32 §, som sker akut och inriktar sig på akuta medicinska tecken vägledande för ett beslut om placering.

Följande dokument ligger till grund för sammanställningen av aktuell rutin:

”Föreskrifter och allmänna råd om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet (HSLF-FS 2019:19)”, som återfinns på Socialstyrelsen.se.

Här beskrivs syfte och omfattning samt vad hälsoundersökningen ska innehålla gällande fysisk och psykisk hälsa, vårdbehov och utlåtande till socialtjänsten.

MED18-1975 ”Överenskommelse om samverkansrutiner - Hälsoundersökning i anslutning till att barn och unga, 0–20 år, placeras för vård utanför det egna hemmet” i Sörmland.

Rutin i Region Sörmland

Det är Socialtjänstens ansvar att informera regionen om att ett barn är i behov av en hälsoundersökning i samband med placering. Socialtjänsten kontakter vårdcentralen Doktor.se Vingåker (telefonnummer 0151 – 52 54 00, knappval 1 (rådgivning mm) och därefter knappval 7) och lämnar uppgifter om namn, personnummer, telefonnummer samt vistelseadress gällande den person som ska hälsoundersökas, så ringer de upp inom ett par dagar. Vidare vem som är vårdnadshavare och som ska kontaktas för inhämtande av samtycke och få information om tid och plats för hälsoundersökningen. Vid placering enligt LVU får socialtjänsten besluta om hälsoundersökning utan samtycke. Om barnet har skyddade personuppgifter, ska detta anges.

Regionen är skyldig att erbjuda hälsoundersökningen och ansvarar för att inhämta samtycke till dels hälsoundersökningen dels inhämtande av tidigare journalhandlingar. Samtycket behöver inte vara skriftligt men ska dokumenteras. Regionen har dock en samtyckesblankett med utrymme för uppgifter om tidigare hälso- och sjukvårdskontakter, vilket underlättar i det praktiska arbetet. Vårdcentralen Doktor.se bokar en tid på aktuell BVC och meddelar socialtjänsten. På BVC tar man bort boken för sms-påminnelse i personinfo i NCS Cross. Ingen kallelse ska skickas då denna kan hamna hos barnets egentliga vårdnadshavare.

Administratör på vårdcentralen ansvarar för att kompletterande journalhandlingar finns tillgängliga för sjuksköterskan och läkaren på BVC, i god tid före undersökningen (5–7 arbetsdagar).

Uppgifter inhämtas från:

- Förlossningsjournal
- BHV
- BUP/Habilitering
- Barnklinik
- Akutmottagningar
- Primärvård
- Socialtjänstens personakt om barnets fysiska och psykiska hälsa

Undersökning

För barn inskrivna på BVC (0–6 år) är det BHV-sjuksköterskan som ser till/ansvarar för att den bokade hälsoundersökningen genomförs. I enlighet med Rikshandbokens tredelade program (det mörkgröna fältet) bör ett teambesök tillsammans med BHV-läkaren vara en del i hälsoundersökningen innan utlåtandet skrivs. FBHV-psykolog kan också kopplas in. BHV-sjuksköterskan kan vilja ha ett första orienterande möte inför teambesöket.

Ett praktiskt råd är att före mötet med barnet ha en muntlig kontakt med socialtjänstens handläggare för att skapa sig en bild av bakgrund och aktuellt läge. Socialtjänsten ansvarar för att undersökaren vet vem som följer med barnet till undersökningen på BVC (namn, telefonnummer och relation till barnet). Dessa uppgifter förmedlas av vårdcentralen Doktor.se.

Hälsoundersökningen ska anpassas till barnets ålder, mognad och behov av kommunikationsstöd. Finns anledning att tro att barnet varit utsatt för omsorgsbrist, övergrepp eller trauma bör detta beaktas inför hälsoundersökningen.

I hälsoundersökningen bör ingå bedömning av:

- tillväxt, språk- och psykomotorisk utveckling
- psykiska funktioner – anknytning och samspel
- frågor om levnadsvanor – sömn, kost, elimination och fysisk aktivitet
- frågor om regleringssvårigheter – sömn, måltider och humör
- syn och hörsel
- kroppsundersökning
- vaccinationsstatus och behov av komplettering

- pågående läkemedelsbehandling

Bedömning

Utifrån vad som framkommit vid hälsoundersökningen ska vårdgivaren göra en bedömning av barnets fysiska och psykiska hälsa samt om det finns tecken på funktionsnedsättning.

Det bör ingå i bedömningen om barnet har:

- kroniska besvär eller upprepade infektioner i t ex öron, ögon, njurar och urinvägar
- enures eller enkopres
- fetma eller undervikt
- mun- eller tandhälsa
- astma, allergier och eksem
- tecken på funktionsnedsättning
- regleringssvårigheter, brister i anknytning eller samspel
- varit utsatt för våld eller andra övergrepp

Vårdbehov

Det är en fördel om barnet kan återkomma till samma vårdgivare vid behov av uppföljning eller kompletterande undersökningar. Om vårdgivaren inte själv kan ge den vård själv som behövs, ska barnet remitteras till annan vårdgivare.

Enligt Rikshandboken för barnhälsovård förordas en hälsokontroll och ett hälsosamtal på BVC var sjätte månad för placerade barn. Detta överensstämmer med socialtjänstens rutiner, som säger att handläggaren bör följa upp barnets hälsa med samma intervall. Dessa halvårsvisa avstämningar kan förordas i utlåtandet.

Ofta finns behov av en Samordnad Individuell Plan (SIP) med SIP-möten för dessa barn, då insatser från socialtjänst och hälso- och sjukvården ska samordnas. Även detta påtalas med fördel i utlåtandet.

Dokumentation/Utlåtande

Besöket journalförs i barnhälsovårdsjournalen PMO. Besöket registreras med kontaktorsak Hälsoundersökning i samband med placering i NCS Cross. Utlåtandet finns som brevmall ”Hälsoundersökning i samband med placering för BVC” i NCS Cross. För barn som undersöks på BVC skrivs utlåtandet ut och skannas in i PMO.

Syftet med utlåtandet är att vara ett underlag för den vårdplan som socialtjänsten upprättar för barnet. Ansvarig handläggare ansvarar för att barnet tas till de vårdkontakter som behövs enligt utlåtandet. Det kan även gälla ett påtalat munhälso- eller tandvårdsbehov.

Utlåtandet skrivs med fördel av BHV-sjuksköterskan och BHV-läkare tillsammans för att få med alla efterfrågade delar gällande barnets mående och regleringsförmåga, anknytningsmönster, psykomotoriska utveckling, somatiskt status samt planerade åtgärder och uppföljning. Det är viktigt att utlåtandet utformas så att socialtjänsten, som saknar medicinsk kompetens, kan förstå och få en bild av barnets hälsotillstånd, eventuella funktionsnedsättningar och vårdbehov.

Uppgifterna ska vara socialtjänsten tillhanda inom 20 arbetsdagar efter det att socialtjänsten informerat regionen om att behov av en hälsoundersökning föreligger i enlighet med HSLF-FS- 2019:19.

Råd gällande utlåtandet

Tecken på fysisk och psykisk ohälsa kan vara subtila och svåra att fånga. Dålig sömn, bristande eller ökad aptit, enures och enkopres, svårigheter i olika situationer såsom måltider, lek och i samspel med andra människor etcetera, beroende på barnets ålder, kan vara tecken på otrygghet och bristande anknytning under uppväxten.

Skriv ut iakttagelser och bedömning i utlåtandet som en grund för att även i skrift förorda en långvarig stabil placering för att trygga barnets anknytning till viktiga vuxna. Denna tydlighet är av stort värde för socialtjänstens handläggning, då BHV-sjuksköterska och BHV-läkare kompletterar med sin kompetens gällande hälsans bestämningsfaktorer och psykosocial barn- och ungdomsmedicin.

Dokumentera det som observeras och det som berättas, framför allt av barnet själv. Enligt FN:s barnkonvention ska barnets bästa alltid sättas i främsta rummet vid beslut som rör barn (Artikel 3). Rätten att bli lyssnad på och rätten att få vara delaktig i beslut som rör en själv är också grundläggande (Artikel 12). Därtill har alla barn rätt till bästa möjliga hälsa samt hälso- och sjukvård (Artikel 24).

Versionshantering

Datum	Kommentar
2020-02-05	Skapad "Regionala tillägg - Rutin för hälsoundersökning av barn i samband med placering utanför det egna hemmet"
2023-03-15	reviderad